

Blagoslov dela

»Bom dal otroka študirati, da mu ne bo treba v življenju tako garati kot meni,« pravi premožnejši kmet na deželi ali boljši delavec v mestu in se ne zavedata, kako s temi besedami svoje lastno delo ponižujeta in podcenjujeta.

»Bom šel rajši v tovarno, kjer bom delal le par ur in mi ne bo treba od ranega sveta do temne noči delati zgolj za kruh in obleko,« se ujeda kmečki fant in se rajši zasužnjuje brezdušnemu stroju, kakor da bi bil sam svoj gospod na lastni zemlji.

»Čemu bi delal,« pravi brezposelni, »zakaj pa so brezposelne podpore, zakaj socialna pomoč?« In živi na račun tuje dobrodelnosti, ker je izgubil vsak čut sramu in ponosa.

Tri mnenja o delu! Dočim bi rad prvi svojim otrokom delo olajšal, bi si ga rad drugi skrajšal, a tretji sploh neče nič vedeti o njem in se ga brani kot nekakšnega zla.

Kdo izmed njih ima prav, če ima sploh kateri prav?

»V potu svojega obraza si boš služil svoj kruh,« pravi sveto pismo. Globlji smisel tega izreka pač ni ta, da je delo nekakšno prokletstvo, pač pa, da delo človeka odvrča od zla. Kajti v brezdelju je bil spočet prvi greh in v žigavih možganih se danes spočene največ zločinov, največ prevratnih in krvavih anarhizmov, če ne prav v ljudeh, ki mrzijo resno delo in bi radi živeli prijetno življenje brez vsakršnih naporov.

Ali je mogoče brez dela živeti? Če namreč eden živi brez njega, naj bi imel pravico tudi drugi. To je, da naj bi se vse delo ustavilo. Kmet ne bi obdeloval svojega polja, delavec ne bi hodil v tovarno, zidar ne zidal hiše, uradnik ne reševal aktov in učenjak ne obravnaval novih vprašanj. Ali bi svet še obstal? Kakor se mirna voda usmrdi, če se ne giblje, tako se človek prav gotovo pokvari, če ne dela. Oslabi mu telo, izmalči se mu duša. A kljub temu je želja povprečnega človeka, da bi čim bolj živel brez dela in užival. V tistih gornjih desetisočih, ki so se morda po slušaju ali po brezobzirnosti povzpeli do zavidljive sreče, da žive le ob znoju manj srečnih milijonov tovarišev, vidi vsak od njih svoj

ideal, ne vidi pa, koliko temnih globin, koliko duševne nesreče in nezadovoljnosti ter duševnega in telesnega propada je vprav med temi gornjimi izbranci.

Človek obstoji iz duše in telesa. Ni tovarna žival, ki naj iz dneva v dan brez misli vleče svoje breme, dokler se ne zgrudi pod njim, ni pa tudi telesno tako zgrajen, da bi mogel brez dela ostati zdrav na duši in telesu. Roke so za to, da se gibljejo, noge, da hodijo, glava, da misli. Vse je čudovito urejeno. Pravilno je sicer, da si potemtakem človek po možnosti olajša delo, ne more in ne sme pa živeti docela brez naporov. Eden je ustvarjen bolj za telesno delo, drugi bolj za duševno, eden drugega pa naj izpopolnjujeta. Duševni delavec je zamislil in iznašel stroj, ki naj telesnemu delavcu skrajša in olajša delo. Navaden delavec pa zopet s svojo spretnostjo in ročnostjo pomaga duševnemu delavcu, da nove zamislike spremeni v resničnost. Oba naj se skušata razumeti.

Ni pravilno tedaj, če da oče otroka zato študirati, da mu ne bo treba telesno delo. S tem misli seveda le na telesno delo. Kakor je kdo nesposoben za zgolj telesne napore, tako je drugi za zgolj duševno udejstvovanje. Marsikateri otrok, ki ga je oče prisilil, da je z muko dovršil gimnazijo in je sedaj slab uradnik, bi se dosti rajši naučil kakšne obrti. Prav je, da hodi otrok v šolo, a le toliko, da se mu razbistri um in razširi duševno obzorje. Če ima potem voljo, vrtni se spet domov za kmeta, zakaj ne? Prav zaradi svojega šolanja bo znal v svojem delu najti večji mik, ga bo znal izpopolniti in olajšati. Kajti le tisti, ki so kmečko delo ljubili, so tudi iznašli razne poljedelske stroje, so določili izbor semen, kakovost zemlje za razne sadeže in drugo.

Srečam zadnjico deklico, ki hodi v mestno šolo in je hčerka kmeta iz okolice, ter jo vprašam, ali ob počitnicah kaj pomaga doma na polju. »Oh, kje,« se je zaničljivo namrdnila mala, »za to se vendar hlapeci in dekle, jaz bom pa gospodičana in ne bom delala.«

Delo je delo. Če je pošteno, ne more nikogar osramotiti, glavno pa je, da imamo zanj sposobnost in veselje. Že izrana je treba v otroku obuditi veselje do dela in mu privzgojiti spoštovanje do njega, pa če tudi naj bi bilo to delo hlapca ali dekleta. Ni vsak sposoben za inženirja, uradnika ali

celo ministra. Vsako delo je treba, da ima svoje zastopnike. Zato je tako napačno siliti nekoga k delu, ki mu ne prija, siliti otoka k učenju, če bi šel rajši za obrtnika. Še vedno je boljše biti dober kovač kot slab minister.

Delo bistri duha, daje življenju pravo vrednost, daje občutek, da nismo zastojni na svetlu in da moremo nekemu s svojim trudom in naporom koristiti. Kakšen užitek mora imeti kmet, ko po vseh naporih za-

gleda pšenično polje, zre v svoje polne kase in shrambe, kakšno veselje učenjak, ki je spisal razpravo, ki bo človeštvu pokazala nova pota, in kakšno veselje pač vsak, kdor ni docela brezdelno preživel dneva.

Ne nauči torej otroka, da bo zavidal brezdelnega bogatina in že izza mladosti sovražil delo. Vzgojil boš iz njega delomržeča, ki bo vsem na potu, ki bo svoje in tuje ljudi izkoriščal, če ne bo postal celo hudodelec.

P O L J E

Vse požeto žito spravimo v kozoletce, kjer jih pa nimajo, pa ga zložijo v križe kar na njivah. Čez kakih 14 dni bo snopje že zadosti suho, da bodo zapeli po podih cepci in ga začeli mlatiti. Kjer so kmetovalci naprednejši, imajo mlatilnice, bodisi na gepelj ali pa na motorni (benoinski oz. električni pogon). V sedanjih časih, ko maraške primanjuje sposobnih mlatičev in delavcev sploh, se bodo stroji še prav posebno izkazali — izkazal se bo pa tudi smisel stanu za gospodarsko sodelovanje in zadržno skupnost. Vse to je lepa reč in zelo koristna tudi v normalnih časih, v sedanjih pa še toliko bolj. Zato bi bilo umestno, če bi naši kmetje na splošno začeli razmišljati, kako bi si za bodoče s skupnimi močmi olajšali težko delo mlatve in mlatcev samo skrajšali na nekaj ur. V skupnosti in vzajemnosti je velika moč. Strojne zadruge, ki jih vodijo pošteni in vestni mošje, ter stroje uporabljajo zadržniki, ki čutiljo odgovornost za škodo tudi pri stroju, kateri je skupna last. Take strojne zadruge so velika blagodat za kmečko ljudstvo, ki na svojih kmetijah brez potrebe vse preveč telesno trpi. Toda zadržna skupnost se prisiliti ne da: spoznati jo je treba za dobro in se je prostovoljno okleniti ter ji tudi v normalnih časih — kot dobri stvar — zvest ostati. Trdno upamo, da bodo razmere sedanjega časa boljše učitelj v tem pogledu, kakor smo bili v prejšnjem.

Kdor ima svojo mlatilnico ali v oskrbi zadržno, naj ne zamuja s časom, ne da bi stroj temeljito pregledal, popravil kakor treba in se preiskrbi s potrebnim pogonskim uredstvom pravočasno. Ni gospodarsko, tekati okoli stroja, kadar ga že zaženeš, pa se izkaže, da ne teče v redu. Najbolj nerodno pa je, popravljati stroje, ko se zaradi prejšnje malomarnosti in površnosti sredi največjega dela ustavljajo in povzročajo celi vrsti delavcev občutne zamude.

Na poljih po žetvi ne pustimo, da bi žrlela proti soncu gola strnišča, temveč vzmimo plug in takoj začnimo s preoravanjem. Strnišči sadeži bodo tem prej prišli k rokam, čimprej jih bomo djali v zemljo. Na ječmenišče lahko večjemo sončnico za pridelovanje ensilažne (kisle) krme, na rženo

strnišče pa sejemo ajdo in strniščno repo. Zlasti a usevov ajde je treba biti, da v jeseni čimprej dozori in jo ne zažolijo zgodnje jesenske slane. Tudi ostala strnišča spravimo in jih preorjemo za setev ozimnin; čim prej se namreč strnišča podorjejo, tem bolje se pripravljajo za jesenske setve.

Okopavine, kakor koruzo, fižol in druge, se priporoča še enkrat okopati, posebno še, če so močni nalivi zblili zemljo. Z okopavanjem opravimo dvojno delo: uničimo nadležni in škodljivi plevel, ki ovira rastline v rasti in jim krade iz zemlje hranilne snovi, na drugi strani pa rahljamu stokleno zemljo in na ta način preprečujemo, da vlaga iz nje prekomerno ne izhlapeva. Na koruznih njivah potrgajmo pred cvetenjem moške cvete na vseh onih rastlinah, ki so slabo razvite, prithkave ali bolne; a tem preprečimo, da bi cvetni prah s malovrednih rastlin oplojeval dobre in zdrave rastline.

V zadnjih letih napada krompirjeve njive vedno več različnih bolezni, kakor krompirjeva plesen, ovenelost listja, kdravost listja in druge. Te bolezni postajajo nevarne našemu glavnemu okopavinskemu pridelku; zato jih moramo skrbno zasledovati in proti njim takoj potrebno ukreniti. Če je bolezen napadla le malo krompirjevih rastlin, je te treba takoj odstraniti z njive, da se od njih še druge ne okužijo. Vsekakor pa krompirja, kjer se je na njivi pojavila v obsežnejši meri kakšna bolezen, ni umestno prihodnje leto uporabljati za seme, ker je zelo verjetno, da bo novi nasad še bolj bolan in da mnogo posajenih gomoljev sploh ne bo ozelenelo.

Letošnja žitna letina

V veliki skrbni za (vsakdanji) kruh kaj radi pogledamo zoreča žita na polju. Uspehi kmečkega dela nam dajejo upanje za bodočnost. V želji menda, da bi nam dobra letina zmanjšala morščo ektrbi, v želji, da bi bili pridelki čim večji, dočetrkat vidimo lepše, kot v resnici je. Sodi bolj želja kot preudarek. Mislím, da smo na ta način prišli do mnenja o letošnji dobri letini. Rca je pridelak žit od lauskega boljši. Toda čeprav

bi letos pridelali dvakratno količino lanskega pridelka žit, še vedno ne bi dosegli povprečja. Zato nas primerjava z lanskim pridelkom ne sme zapeljati. Ker je bil lanski pridelek v primeri z letošnjim slab, se nam morda letošnji zdi dober, nekaterim celo prav dober. To mnenje je pogrešno in lahko zelo škodljivo. Zdi se, da ga širijo brezvestni špekulanti, ki iz kmetij vlečejo že prve pridelke za svoj črni trg s pretvzo: saj je pridelek dober; nekaj boste že imeli za oddajo.

»Dobro« letino utemeljujejo z vremenom in trdijo, da nam je nebo bilo naklonjeno. V resnici smo imeli po setvi kar dve normalnosti: izredno dolgo in milo jesen ter izredno milo in kratko zimo. Ti okoliščini pa sta žitu prej škodili kot koristili. Žito se je že jeseni bujno razraslo in zgostilo. Spomladna suša je rast tu pa tam nekaj zadržala, škodila pa žitom ni. Tako smo imeli pred cvetjem ponekod res lepo obetajoče poseve (tudi od tod mnenje o dobri letini). Ob času cvetja, ponekod že tudi poprej so pogostni viharji in nevihte povzročile, da je skoraj vse žito poglelo, posebno riž in pšenica. Sedaj je v vsej pokrajini težko dobiti parcelo žita, da ne bi bilo vsaj deloma poglelo.

Letos je poglelost žita še posebno škodljiva. K temu pomaga v prav veliki meri

sedanje vlažno vreme. Žito napada rja in prerašča plevel. Plevela že dolgo ni bilo toliko kot letos.

Ob dejstvu, da so naši najboljši žitni predeli letos odpovedali zaradi poleganja in da so veliki predeli ostali neobdelani ali le površno obdelani, moramo ugotoviti, da pridelek komaj dosega povprečje zadnjih let. S tem pa ne mislimo trditi, da nikjer nimajo dobre letine. So nekateri kraji, ki po vojnih dogodkih niso bili toliko prizadeti, še bolje rečeno: so posamezne kmetije, ki imajo letos prav dobro letino. Vendar posamezni slučaj ne morejo povprečja dosti popraviti.

Pogrešno mnenje o letini bi utegnili marsikoga zapeljati na napačno ravnanje. Zato se nam je zdelo potrebno pojasniti to vprašanje.

Cvetlice ostanejo dalj časa sveže, če odstranimo vse vele liste na steblih pod vodo, da se na njih ne morejo zbirati unižujoče bakterije. Stebelca moramo vsak dan sveže obrezati ter obrezano površino tudi povečati, da stebelce spodaj zmekčamo. Temperatura v prostoru, kjer imamo cvetlice, naj bo vedno enakomerna.

VINOGRAD

V mesecu juliju bomo še škropili z bordoško brozgo proti peronospori, in sicer bomo uporabljali sedaj 1 do 1½ % modro galico ali Ramato. Zavedati se moramo, da nam vinoka trta še raste, zdrava listje pa rabimo na trti do pozne jeseni.

Ako bomo opazili razvoj oidija, bomo v mesecu juliju tudi še žveplali. Posebno moramo paziti, da nam grozdje ne zbolí.

Ako smo opazili meseca junija na kabrnikih kaj več grozdnega eukača, bo potrebno, da preprečimo v drugi polovici meseca julija nastop njegove druge generacije — kiseljaka. V drugi polovici julija ali v začetku avgusta leže metuljiček jajčeca na jagode, iz katerih že po nekaj dneh izlezejo gosence, ki se prežrejo v jagode. Ako dobijo na jagodah arsenik, poginejo. Zaradi tega dodamo pri zadnjem škropljenju traja škroplivu do 150 g uranija zelenila. Namesto uranija zelenila lahko uporabljamo tudi arsen ali meritol, in sicer do 400 g na 100 litrov raztopine; ne smemo pa tukaj zvišati dodatka apna. Pozneje kot v juliju arsenovih pripravkov ne bomo uporabljali, da ne spravimo arsenika v vino, posebno pa bomo z njimi previdni pri namiznem grozdju. Tudi ne smemo takih sveže škropljenih mladice krmiti živini.

V mesecu juliju bomo gledali, da bomo imeli zalietnike stalno odstranjene ali še

bolje, prikrajšane na en list, mladice pa stalno privezane. Prevelika gostota mladice na treju vlago dalj časa obranja, s tem pa pospešuje razvoj glivičnih bolezni, posebno peronospore.

V drugi polovici julija bomo pričeli tudi že z vrščikanjem. Pravi čas za to delo bo, ko pričnejo mladice spodaj rjaveti. Rast sedaj končava, vrščiki pa porabijo za razvoj več hrane, kot je proizvajajo. Ker bi nam to listje koristilo šele v pozni jeseni, vrščikov ne pustimo razviti še, temveč jih odstranimo v višini kakih dveh metrov. S tem pospešujemo zorenje grozdja in dober razvoj zimskih oče, ki se razvijajo v pazduhah starejših listov ravno v tem času.

Vse zelene rozge, ki jih odstranimo, spravimo najbolje iz vinograda na kompost. Posebno ne smemo teh poganjkov krmiti živini, ako smo pri škropljenju uporabljali arsenikove strupe.

Ako nam je zemlja še močno zapleveljena ali zaskorjena, bomo v mesecu juliju izvršili še eno kop v vinogradu. Posebno je potrebna zadnja poletna kop tam, kjer se bojimo pozneje močnih nalivov. Da na ta način uničimo plevela in skrbimo za rahlo zemljo, pa je na vsak način potrebno.

Pri letošnjih novih nasadih pa bomo že ta mesec ali v začetku avgusta odstranili ročne koreninice. Tudi moramo ravno v tem času,

ko prične bujna rast, z rednim in pogostnim škropljenjem z do 1% bordoško brozgo varovati mladi nasad pred poškodbami po peronospori.

V mesecu juliju se bo zunaj toplota moč-

no zvišala. Zaradi tega pazimo, da se nam temperatura v kleti ne dvigne previsoko. Zračimo le ob hladnih jutranjih urah, vhode in okna pa imejmo dobro zavarovane pred segrevanjem.

TRAVNIK

Travniki so večinoma pokošeni, četudi je bilo letos sušenje zaradi prehudega deževja zelo težavno. Marsikje se je seno spravilo na pol subo in ga je bilo treba soliti, da se ne skvari. V tem mesecu bo treba tako krmo večkrat pregledati, da se nam ne ugreje, ter jo po potrebi premetati in presušiti. Po košnji navozimo na travnike gnojnico, toda le ob deževnem vremenu, potem bo otava bujnija. Ob suši bi pa gnojnica več škodovala kot koristila. Koristneje je tudi po košnji z brano ali železnimi grabljami raztrgati in poravnati krnine in mravljišča. Potem bomo otavo lažje kosili. Po košnji in pred žetvijo imamo nekoliko prostih dni, ki jih uporabimo za odstranjevanje grmovja s travnikov.

Če namreč to posekamo v tem mesecu, potem bo le slabo ozelenelo, korenine v zemlji bodo pa strohnele in zgubile. Močvirne travnike bomo letos pozno kosili, ker se zaradi deževnega vremena le slabo sušijo. Bolje jih je pa pokositi čimprej, da dobimo vsaj dobro stelo, če košnja ne bo za krmo. — V tem mesecu začnemo sekati vejnike, frodl, veje listnatega gozdnega drevja, ki nam ob slabih košnjah nadomesti seno vsaj za ovce. Če so pravočasno nasekani in dobro posušeni, so precej izdatna krma. — Sedaj bo tudi čas očistiti in poglobiti vodne jarke, ker nam voda najmanj nagaja. — Za napravo kompostov imamo v tem času na razpolago obilo plevela z njih in blata iz jarkov in cest.

ŽIVINOREJA

Goveje živino krmimo s svežo, nesparjeno travo ali deteljo. Ta pa jo pasemo na travniku. Novega sena ne krmimo, dokler se dobro ne uleže, kar traja 4 do 6 tednov.

V juliju trpi živina zaradi muh, brencljev in vročine. Muh in obadov najlaže ubranimo živino, če redno čistimo njo in hlev. Kjer je mogoče, je dobro, da živino v tekoči vodi napajamo, da se napoji, ohladi in očisti, iz hleva pa sproti izvažamo gnoj ter čistimo odvodne kanale, da se gnojnica ne zadržuje v njih, ker tam izhlapeva in povroča nezdrav smrad. V hlevu naj bo zrak zdrav in svež, zato odpirajmo okna in ventilatorje, da se dobro prezrača.

Svinje držimo večinoma v ograji — tekališču, kjer jim nudimo mlado, sočno krmo in pitno vodo. Dobro je napraviti tudi bazen z vodo, kjer bi se evinje kopale in hladile. Napravimo jim nastrešek iz desk, ki bo evinje varoval pred dežjem in vročino.

Svinjake kakor tudi tekališča dnevno čistimo. Neočiščeni evinjaki posebno sedaj poleti neznosno smrdijo, smrad pa privabi cele roje muh v hlev, ki nadlegujejo živali.

Perutnini poskrbimo za senco, ker težko prenaša veliko vročino. Naj ima vedno zdravo pitno vodo, da ne bo trpela žeje. Hrane pa si bodo v tem mesecu kokaši in piščanci mnogo sami našli na pokošenih travnikih in strniščih, če bo perutnina prosta,

Seznam posestnikov in oskrbnikov, ki imajo odobrene žrebce za pripušanje leta 1943

Okraj Ljubljana: Petrovčič Anton, Sinja gorica 3, občina Vrhnika, rojen 1934, pasma: medjimurec, opis: lisjak.

Inš. Lenarčič Milan, Verd, obč. Vrhnika, 1926, lipicaner, belec.

Rakovec Stefan, Vnanje gorice, obč. Brezovica, 1. IV. 1940, noričan, kostanj.

Svigelj Jože, Brest 16-Grad Ig, obč. Ig, 1936, medjimurec, kostanj.

Peršin Jože, Tomišelj 4, obč. Tomišelj, 1937, noričan, temen lisjak.

Babnik Cecilija, Bizovik 8, obč. Dobrunje, 20. IV. 1932, noričan, kostanj.

Kamnar Franc, Hrustje 9, obč. Polje, 8. IV. 1933, nonius, svetlorjav.

Lampič Jože, Tlake 3, obč. Šmarje, 9. IV. 1936, halflinger križanec, lisjak.

Lampič Jože, Tlake 3, obč. Šmarje, 1937, medjimurec, kostanj.

Kadunc Anton, Oselica 8, obč. Krka, 19. IV. 1940, noričan, kostanj.

Mesto Ljubljana: Verovšek Jože, Ljubljana, Cesta na Loko, 1937, engl. polkr., kostanj.

Verovšek Jože, Ljubljana, Cesta na Loko, 10. V. 1937, amerikanec, kostanj.

Zaje Miha, Muljava 16, obč. Stična, 21. V. 1940, lipicaner križanec, kostanj.